

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

Міністерство юстиції України

**Офіс Генерального прокурора
(до відома)**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

*(згідно з частиною 3 статті 15 Закону України «Про Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини»)*

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Статтею 22 Конституції України визначено, що права і свободи людини та громадянина не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Відповідно до статті 3 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» Уповноважений здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина у відносинах, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність до Конституції України, міжнародних стандартів у цій сфері.

Мною, у зв'язку із здійсненням на підставі статей 13 та 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захисту прав кожного на території України,

виконанням функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання виявлено грубі порушення прав людини на захист від катувань у діяльності державної установи «Вільнянська установа виконання покарань (№ 11)» (далі – УВП, установа), у якій на час відвідування групою НПМ 07 жовтня 2024 року утримувалось 167 ув'язнених та засуджених.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню.

У статті 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань.

Згідно з положеннями частини 3 статті 50 Кримінального кодексу України покарання не має на меті завдати фізичних страждань або принизити людську гідність.

Частиною 1 статті 8 Кримінально-виконавчого кодексу України (далі – КВК) серед основних прав засуджених визначено право на гуманне ставлення до них та на повагу їх людської гідності, засуджені не повинні підлягати жорстокому, нелюдському або такому, що принижує їх гідність, поводженню.

Частиною 2 статті 11 Закону України «Про попереднє ув'язнення» (далі – Закон) передбачено, що норма площі для однієї взятої під варту особи не може бути меншою 2,5 м², а відповідно до частини 1 статті 115 КВК норма жиллої площі на одного засудженого не може бути меншою 4 м².

Згідно із наданою адміністрацією Акту вимірювання площі приміщень структурних дільниць, у камерному приміщенні № 35, де перебувало 7 засуджених до довічного позбавленого волі, загальна площа складає 21,4 м², тобто 3 м² на одного засудженого.

Також порушення норм площі встановлено у камерних приміщеннях № 32 та № 48, у яких відбувають покарання особи, засуджені до довічного позбавлення волі.

Окрім цього, у камерному приміщенні № 17, де утримувалися 9 осіб, взятих під варту, загальна площа складала 19,3 м², тобто 2,1 м² на одного ув'язненого.

У пункті 13 Сьомої Загальної доповіді Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такого, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Європейський комітет) [CPT/Inf (97) 10] зазначено, що проблема із переповненими камерними приміщеннями призводить до негігієнічних умов, постійної відсутності приватності, переважаючого перевантаження медичних служб та інфраструктури установи і тому потребує виправлення.

Окрім цього, така ситуація виступає приводом до подання чергових заяв проти України до Європейського суду з прав людини.

Так, у справах «Яковенко проти України» (Yakovenko v. Ukraine) (заява № 15825/06 від 26.04.2006) та «Кулік проти України» (Kulik v. Ukraine) (заява № 34515/04 від 04.09.2004) зазначено про неналежні умови утримання у місцях несвободи, а саме недостачу площі у камерних приміщеннях.

За цих підстав Європейський суд з прав людини постановив, що у зв'язку з неналежними матеріально-побутовими умовами порушено статтю 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та призначено виплати значних сум коштів в якості моральної компенсації.

У той же час, на території установи наявні два режимні корпуси, один з яких не використовується, інший використовується із суттєвими обмеженнями.

Так, режимний корпус № 4 не введений в експлуатацію з причини незавершення внутрішніх ремонтних робіт. Зі слів керівництва УВП будівництво та облаштування зазначеного корпусу триває близько 20 років, його фактична наповнюваність складає 250 місць.

Режимний корпус № 3 складається з 27 камерних приміщень, з яких використовується лише 4 камерні приміщення.

У 2023 році покрівля корпусу зазнала значних руйнувань, з того часу капітальні ремонтні роботи даху не проводилися, а кустарним способом його перекрито брезентом та поліетиленовою плівкою.

Зазначені роботи з перекриття покрівлі корпусу не перешкоджають потраплянню всередину будівлі атмосферних опадів, у результаті чого стіни камерних приміщень вологі, вкриті пліснявою та уражені грибок, таким чином відбувається поступове руйнування режимного корпусу № 3.

Слід зазначити, що експлуатація усіх камерних приміщень зазначених режимних корпусів дозволить уникати порушень норм площі на одного засудженого чи ув'язненого, які встановлені національними нормативно-правовими актами.

У нормативно-правових актах, які регламентують діяльність УВП, не передбачено норм щодо фіксації до стін ліжок у дисциплінарних приміщеннях на денний час. Незважаючи на це, в установі збереглися засоби для такої фіксації, що створює умови для можливих зловживань з боку працівників установи та виступає додатковим каральним елементом, так як ув'язнені та засуджені можуть бути позбавлені можливості сидіти чи лежати на ліжку протягом дня у вільний час.

Також у дисциплінарних приміщеннях № 1 та № 2 відстань між протилежними стінами складає всього 1,4 м².

Європейський комітет у своїй доповіді Уряду України за наслідками візиту до України [СРТ/Inf (2020) 40] рекомендував розширити або вивести з експлуатації будь-які камери розміром менш ніж 6 м² (без урахування санітарних вузлів) і щоб відстань між протилежними стінами кожної камери складала не менш ніж два метри.

Довідково: замірювання відстані між протилежними стінами у дисциплінарних приміщеннях здійснювалося з використанням сертифікованого далекоміру «Bosch PLR 25».

Також у вищезазначених дисциплінарних приміщеннях, засуджені утримуються поодиноці, проте, Європейський комітет у 21-й Загальній доповіді [СРТ/Inf (2011) 28] зазначає, що одиночне ув'язнення може мати надзвичайно руйнівні наслідки для психологічного, соматичного та соціального здоров'я для утримуваних осіб. Окрім цього, таке тримання може створювати умови для навмисного жорстокого поводження з ув'язненими.

Під час відвідування УВП встановлено, що в установі наявна практика розміщення на зовнішній стороні дверей камерних приміщень, у яких тримаються засуджені до довічного позбавлення волі, поіменних карток, які містять інформацію про короткий опис кримінальних правопорушень, скоєних особами, які знаходяться у зазначених камерах.

Європейський комітет у пункті 52 доповіді Уряду України за наслідками візиту 4 - 13 серпня 2020 року до України [СРТ/Inf (2020) 40] зазначив, що слід зупинити таку практику, оскільки вона сприяє лише розвитку стигматизації та ускладненню стосунків між засудженими до довічного позбавлення волі та працівниками установи.

Наявні в установі спецзасоби (захисні шоломи та бронежилети) належним чином не пронумеровані і у випадку застосування фізичної сили працівником, який використовує зазначені спецзасоби, ідентифікувати його буде неможливо.

У доповіді Уряду України за наслідками візиту 1-10 грудня 2012 року Європейського комітету до України [СРТ/Inf (2013) 23] зазначено, що працівники загону спеціального призначення, які застосували надмірну фізичну силу до засуджених, були одягнені у спеціальні захисні спорядження (захисні шоломи, бронежилета) без ідентифікаційних номерів, через що неможливо було провести ефективне розслідування без встановлення винних осіб.

Представниками Європейського комітету рекомендовано використовувати ідентифікаційні номери на кожному одязі/шоломі працівників загону спеціального призначення.

У ході відвідування представниками групи НПМ камерних приміщень встановлено надмірну загрозованість вікон та неналежний рівень штучного освітлення. Під час відвідування камери № 27, рівень освітлення складав 32 люкс при тому, що згідно додатку Ж «Нормативні показники освітлення приміщень житлових будівель», Державних будівельних норм України В.2.5-28:2018

«Природне і штучне освітлення», які затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 03.10.2018 № 264, освітленість робочих поверхонь спальних, житлових кімнат має складати 150 люкс.

Довідково: замірювання загального освітлення у камерних приміщеннях здійснювалося з використанням сертифікованого люксметра «Benetech Digital Lux Meter GM 1010».

У своїх доповідях Європейський комітет зазначає, що заходи безпеки для певних категорій утримуваних осіб доцільно вживати, але вони не повинні позбавляти останніх доступу до свіжого повітря та природнього освітлення.

У порушення вимог Норм забезпечення меблями, інвентарем і предметами господарчого призначення слідчого ізолятора, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 27.07.2012 № 1118/5 (далі – Норма забезпечення), у деяких камерних приміщеннях відсутні баки для питної води ємністю 15 літрів з водорозбірним краном, кришкою, кухлем і тазом.

Відповідно до правила 22.5 Європейських пенітенціарних правил (далі – ЄПП), утримувані особи повинні завжди мати доступ до чистої питної води.

Під час вивчення стану надання послуг у лазне-пральному комплексі установи встановлено порушення вимог Положення про організацію лазне-прального обслуговування осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 08.06.2012 № 849/5 (далі – Положення про лазне-пральне обслуговування).

У порушення вимог пункту 1.2 Положення про лазне-пральне обслуговування, в установі відсутнє приміщення перукарні, через що не надаються перукарські послуги для осіб, які тримаються в УВП.

У приміщенні для миття у секторі максимального рівня безпеки відсутні водорозбірні крани для гарячої і холодної води, які повинні облаштовуватись біля кожної душової сітки відповідно до вимог пункту 2.6.2 розділу II Положення про лазне-пральне обслуговування.

Також у приміщенні пральні брудні та чисті речі накопичуються та зберігаються разом, що є порушенням пункту 3.17.1 Положення про лазне-пральне обслуговування.

У ході відвідування камерних приміщень збірного відділення встановлено 4 особи, які були поміщені до збірного відділення близько 7 години.

У подальшому встановлено, що працівники Національної гвардії України здійснили перевезення цих осіб до суду близько 14 години.

Таким чином ув'язнені та засуджені, які вибували з установи перебували у збірному відділенні близько 7 годин.

Зазначене є порушенням вимог пункту 10 глави 2 розділу II Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5 (далі – ПВР СІЗО), згідно якого ув'язнені та засуджені

розміщуються у приміщеннях збірного відділення на період оформлення облікових документів на строк не більше двох годин.

Окрім цього, час поміщення цих осіб до збірного відділення не відображено у книзі чергувань по збірному відділенню, що також є порушенням вимог додатку 6 та пункту 10 глави 2 розділу II ПВР СІЗО.

У секторі максимального рівня безпеки для засуджених до довічного позбавлення волі відсутня кімната для виховної роботи, наявність якої передбачено вимогами пункту 9.3 Норм забезпечення.

У доповіді Уряду України за наслідками візиту Європейського комітету до України [CPT/Inf (2020) 40] зазначено, що засуджених до довічного позбавлення волі потрібно забезпечити різними видами діяльності поза межами камер (спорт, спілкування з іншими засудженими, навчання, робота, що потребує спеціальних навичок). Тривале позбавлення волі сприяє десоціалізації засуджених. Вони відчують себе невід'ємними від пенітенціарних установ та віддаленими від суспільства.

В установі перебуває одна особа жіночої статті, проте, в камерному приміщенні, де вона утримується відсутні будь-які засоби для отримання інформації чи масової комунікації (наочна інформація, телевізор, радіо).

Відповідно до вимог правила 24.10 ЄПП, ув'язнені особи повинні мати можливість регулярно одержувати інформацію про суспільні події по радіо або телебаченню, за винятком, коли в окремих випадках судовий орган визначає конкретну заборону на певний період.

Окрім цього, згідно із правилом 34.1 ЄПП, адміністрація повинна приділяти особливу увагу потребам жінок зокрема їх фізичним, професійним, соціальним і психологічним потребам.

У порушення вимог пункту 7 глави 3 розділу II Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затвердженого наказом Міністерства юстиції України, Міністерства охорони здоров'я України від 15.08.2014 № 1348/5/572, та статті 21 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб», до роботи на об'єктах харчування та лазні залучаються 3 працівника із числа засуджених, які не мають «Особистої медичної книжки», форма якої затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21.02.2013 № 150, що може призвести до розповсюдження інфекційних та інших захворювань в установі.

Відповідно до пункту 17 розділу V Положення про організацію продовольчого забезпечення у Державній кримінально-виконавчій службі України на мирний час, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 15.06.2021 № 2160/5 (далі – Положення про організацію продовольчого забезпечення), добові проби страв кожного прийому їжі зберігаються протягом доби до закінчення аналогічного прийому їжі наступного дня.

Однак на момент відвідування групою НПМ приміщень їдальні, добові проби сніданку були відсутні.

Згідно із пунктом 5 розділу IV Положення про організацію продовольчого забезпечення, складські приміщення повинні забезпечуватися холодильним обладнанням у достатній кількості для зберігання харчових продуктів, що швидко псуються.

Під час відвідування приміщень їдальні групою НПМ встановлено наявність лише одного побутового холодильника (об'єм близько 150 літрів) ресурсу якого недостатньо для належного зберігання продуктів харчування отриманих зі складу установи.

В окремих камерних приміщеннях встановлено порушення вимог статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, у якій передбачено право на повагу до приватного життя.

Так, у камерах відсутні двері в санвузлах, що не дозволяє засудженим усамітнитись та є порушенням вимог правила 19.3 ЄПП.

Також у деяких камерних приміщеннях ліжка розташовані впритул одне до одного, що не забезпечує засудженим особистого простору та порушує правило 18.1 ЄПП.

У порушення вимог пункту 8 розділу 5 Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю у слідчих ізоляторах, виправних та виховних колоніях Державної кримінально-виконавчої служби України, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 26.06.2018 № 2025/5 (далі – Порядок використання технічних засобів) відеокамерами в установі не у повному обсязі обладнано: територію господарської зони; входи, службові та підсобні приміщення адміністративної будівлі, будинки режимного призначення, структурні ділянки, сектори тощо.

У доповіді Європейського комітету Уряду України за наслідками проведеного візиту 4 - 13 серпня 2020 року до України [СРТ/Inf (2020) 40] зазначено, що застосування відеозаписів за допомогою стаціонарних та портативних приладів є потенційною та важливою гарантією проти жорстокого поводження, а також корисним заходом безпеки.

Зазначене призводитиме до відсутності фіксації випадків фізичного впливу або інших зловживань з боку персоналу установи та інших утримуваних осіб.

У той же час, в УВП здійснюється цілодобове відеоспостереження за ув'язненими та засудженими у камерних приміщеннях, де вони проживають.

Європейський комітет у своїх доповідях постійно наголошує, що застосування цілодобового відеоспостереження у житлових або камерних приміщеннях суттєво порушує право на приватне життя і робить увесь режим ще більш тяжким.

У своїх рішеннях Європейський суд з прав людини зазначає, що цілодобове відеоспостереження в камерних приміщеннях за ув'язненими є порушення вимог статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (наприклад, справа «Case of Gorlov and others v. Russia» (заява № 27057/06, № 56443/09 і № 25147/14).

В установі встановлено факти трудової експлуатації засуджених. У ході відвідування групою НПМ встановлено, що засуджені працюють більше 40 годин на тиждень, що є порушенням статті 52 Кодексу законів про працю України, статті 119 КВК та пункту 5.1 Інструкції про умови праці та заробітну плату засуджених до обмеження волі або позбавлення волі, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 07.03.2013 № 396/5 (далі – Інструкція про працю).

У розділі V пункту 5.1.1 Інструкції про працю зазначено, якщо за характером виробництва та умовами роботи, а також виходячи з особливостей функціонування установ виконання покарань, запровадження п'ятиденного робочого тижня є недоцільним, за рішенням начальника установи виконання покарань, погодженим з міжрегіональним територіальним органом Міністерства юстиції з питань виконання кримінальних покарань, встановлюється шестиденний робочий тиждень з одним вихідним днем. При шестиденному робочому тижні тривалість щоденної роботи не може перевищувати 7 годин при тижневій нормі 40 годин.

Під час проведення конфіденційного спілкування із засудженими, які використовуються на роботах з господарського обслуговування установи, встановлено, що їх робочий день розпочинається о 7 годині та закінчується близько 17 години. А робочий тиждень складається з семи робочих днів без вихідних днів. Таким чином тривалість робочого тижня засуджених перевищує встановлену законодавством норму.

У трудових договорах, які укладаються із засудженими, не визначені умови праці, обов'язки сторін, тощо. Зокрема не зазначаються трудові функції, які зобов'язаний виконувати працівник (посада та перелік посадових обов'язків), не визначено робоче місце та не вказано, якими необхідними для роботи засобами роботодавець має забезпечити робітника, що є порушенням правил внутрішнього трудового розпорядку, які передбачені пунктом 3.1 розділу III Інструкції про працю.

В установі порушуються вимоги Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 (далі – Правила пожежної безпеки).

Зокрема деякі розетки, якими користуються ув'язнені та засуджені, перебувають у незадовільному технічному стані, а електропроводка належним чином не ізольована.

Окрім цього, всупереч вимог підпункту 1.2 пункту 1 розділу V Правил пожежної безпеки адміністративні будівлі, гуртожитки для засуджених, інші будівлі, приміщення та споруди установи не обладнані системою автоматичної

пожежної сигналізації.

Порушення в установі вимог Правил пожежної безпеки може привести до ураження електричним струмом утримуваних та працівників установи, що становить загрозу для їх життя і здоров'я, а також може призвести до виникнення пожеж або задимлень в приміщеннях УВП.

У гуртожитку для засуджених, які використовуються на роботах з господарського обслуговування, та перед прогулянковими двориками сектору максимального рівня безпеки відсутні поштові скриньки, передбачені для відправлення листів ув'язненими та засудженими, чим порушується вимоги пунктів 1 та 9 глави 3 розділу VII ПВР СІЗО.

Зазначене порушення також суперечить вимогам правила 24.1 ЄПП, згідно з яким особам у пенітенціарних установах необхідно дозволяти максимально часто спілкуватися по телефону або в інші способи зі своїми родинами, іншими особами та представниками зовнішніх організацій.

Відповідно до частини 5 статті 110 КВК, засудженим надається, в тому числі й під час перебування в стаціонарних закладах охорони здоров'я, право користуватися глобальною мережею Інтернет.

У порушення вимог Порядку організації надання засудженим доступу до глобальної мережі Інтернет, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 19.10.2017 № 3233/5 (далі – Порядок надання доступу до Інтернету), в УВП відсутній комп'ютерний клас для надання засудженим можливості доступу до глобальної мережі Інтернет.

Окрім цього, під час проведення конфіденційного спілкування із засудженими до довічного позбавлення волі встановлено, що сила сигналу наявних в установі Wi-Fi роутерів не достатня для вільного користування мережею Інтернет.

У пункті 28.5 ЄПП зазначено, що кожна пенітенціарна установа повинна мати бібліотеку, укомплектовану різноманітними навчальними матеріалами, книгами та іншими ресурсами для користування усіма ув'язненими.

Проте у порушення вимог пункту 3 глави 4 розділу VIII ПВР СІЗО, в установі відсутні тексти Конституції України, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України, КВК, Цивільного кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Законів України «Про попереднє ув'язнення», «Про прокуратуру», «Про Національну поліцію», Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, ЄПП, Мінімальних стандартних правил поводження із в'язнями та інших нормативно-правових документів, що унеможливує ознайомлення засуджених з їх правами, порядком та умовами відбування покарання та може розцінюватися як порушення їх прав на інформацію.

Під час конфіденційного спілкування із особами, взятими під варту, встановлено, що деякі із них не отримують якісної правничої допомоги від адвокатів Південно-Східного міжрегіонального центру з надання безоплатної правничої допомоги.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про попереднє ув'язнення» та статті 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» особам, взятим під варту, гарантується право на правничу допомогу, конфіденційні юридичні консультації (побачення) із захисником (захисниками) у кримінальному провадженні, адвокатом (адвокатами), юристом (юристами).

Так, ув'язнені **Ш.** (призначено адвоката – **Валочкіна В.В.**), **Л.** (призначено адвоката – **Колісника А.Є.**); **Б.** (призначено адвоката – **Назаренко П.Г.**) повідомили, що захисники не завжди беруть участь під час проведення процесуальних дій та не узгоджують із зазначеними ув'язненими спільної стратегії захисту їх прав, що не відповідає вимогам Стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному процесі, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 25.02.2014 № 386/5, та статті 3 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу».

Під час відвідування зазначені ув'язнені ознайомлені із можливістю конфіденційного фіксування представниками групи НПМ подібної інформації і подальшого реагування на неї, однак, наполягали на тому, щоб питання про неякісне надання їм безоплатної правничої допомоги розглядалося із зазначенням їх персональних даних.

У ході вивчення службової документації групою НПМ встановлено значний некомплект персоналу в установі, а саме: 20,4 % від штатної чисельності.

Окрім цього, персонал відділу нагляду і безпеки УПВ заступає на службу на 24 години за графіком «доба через дві доби», що призводить до постійної втоми персоналу та швидкого емоційного виснаження.

Слід зазначити, що у пункті 26 сьомої загальної доповіді [СРТ/Inf (97) 10] Європейського комітету вказано, що за неадекватного забезпечення кадрами підтримання безпеки і виконання режимних вимог роблять необхідною часту понаднормову роботу персоналу, яка призводить до стресових станів і швидкої втомлюваності (відомої як «вигорання»).

Також Європейський комітет у своїх доповідях за результатами проведених візитів до України зазначив, що недостатня присутність персоналу була спільною особливістю в усіх відвіданих колоніях. Наприклад, в одній із колоній один охоронець здійснював нагляд за ув'язненими у кількості ста осіб упродовж дня, іноді йому допомагали один або два інших працівника, які патрулювали різні житлові приміщення. Вночі та на вихідних не було постійної присутності персоналу у житловій частині колонії (невеликий патруль охоронців обходив територію кожні дві-три години).

За таких обставин, Європейський комітет підкреслив, що низька укомплектованість персоналом зменшує можливості прямого контакту з ув'язненими, збільшує напругу між ув'язненими та персоналом, та сприяє використанню «днювальних» для здійснення контролю за ув'язненими. Європейський комітет закликає владу України без подальших затримок зробити кроки для перегляду комплектування персоналом пенітенціарних установ,

з метою забезпечення більшої присутності охоронців у житлових та робочих приміщеннях.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, обумовлених діями або бездіяльністю персоналу установи, а також приймаючи до уваги те, що:

відповідно до підпункту 2⁷ пункту 3 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 року № 228, Міністерство юстиції України забезпечує контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та узятих під варту осіб,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення порушень, виявлених у державній установі «Вільнянська установа виконання покарань (№ 11)», зокрема:

1.1. Розглянути питання щодо необхідності поновлення ремонтних робіт режимного корпусу № 4;

1.2. Переглянути практику використання поіменних карт з наданням інформації короткого опису кримінальних правопорушень у засуджених до довічного позбавлення волі;

1.3. Проаналізувати виявлені порушення у діяльності установи, розробити та реалізувати відповідний план заходів щодо їх усунення та недопущення у подальшому;

1.4. Додатково опрацювати питання щодо приведення норм площі на одного засудженого і ув'язненого у відповідність до вимог національних та міжнародних нормативно-правових актів;

1.5. Вжити заходів щодо демонтажу замків фіксацій до стін ліжок в камерах ДІЗО/ПКТ;

1.6. Забезпечити належний рівень природного і штучного освітлення у камерних приміщеннях;

1.7. Вжити заходів щодо припинення практики застосування одиночного тримання та переглянути доцільність функціонування дисциплінарних приміщень відстань між протилежними стінами яких менше 2 м;

1.8. Вжити заходів щодо нанесення маркування на наявні в установі спецзасоби (захисні шоломи та бронезилети);

1.9. Забезпечити постійний доступ засуджених та ув'язнених до чистої питної води;

1.10. Вжити додаткових заходів щодо обладнання приміщень лазне-прального комплексу у відповідність до вимог Положення про лазне-пральне обслуговування;

1.11. Забезпечити дотримання вимоги ПВР СІЗО щодо належного ведення «Книги чергувань по збірному відділенню» та недопущення утримування ув'язнених та засуджених в приміщенні збірного відділення більше двох годин;

1.12. Вжити додаткових заходів щодо обладнання кімнати для виховної роботи у секторі максимального рівня безпеки;

1.13. Вжити заходів щодо усунення виявлених порушень в частині забезпечення засудженим та ув'язненим можливості регулярно одержувати інформацію про суспільні події по радіо;

1.14. Забезпечити проведення медичного обстеження та ведення медичної документації засуджених, які працюють на об'єктах харчування та лазне-прального комплексу;

1.15. Забезпечити зберігання добових проб згідно вимог Положення про організацію продовольчого забезпечення;

1.16. Вжити заходів щодо обладнання приміщень їдальні УВП достатньою кількістю холодильників;

1.17. Забезпечити створення належних умов для реалізації права засуджених на приватність та особистий простір;

1.18. Вжити заходів щодо обладнання та використання системи відеоспостереження в установі відповідно до Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю та з урахуванням вимог практики Європейського суду з прав людини;

1.19. Забезпечити реалізацію права засуджених на додержання норм тривалості робочого часу згідно із законодавством про працю;

1.20. Забезпечити ведення у трудових договорах розділів, які передбачені пунктом 3.1 розділу III Інструкції про працю;

1.21. Вжити додаткових заходів щодо усунення порушення вимог Правил пожежної безпеки;

1.22. Забезпечити облаштування поштових скриньок для реалізації права засуджених надсилати звернення до державних органів і міжнародних організацій;

1.23. Привести порядок надання засудженим доступу до глобальної мережі Інтернет у відповідність до вимог Порядку;

1.24. Забезпечити надання доступу до Конституції України, законів та інших нормативно-правових документів для ознайомлення ув'язнених та засуджених з їх правами, порядком та умовами відбування покарання;

1.25. Провести спільні заходи з Північним міжрегіональним центром з надання безоплатної правничої допомоги щодо вдосконалення роботи з надання правничої допомоги ув'язненим та засудженим;

1.26. Розглянути питання загального некомплекту персоналу в установі, визначити причини і умови його наявності та вжити заходів щодо комплектування вакантних посад.

2. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних службових осіб до відповідальності.

Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити мене.

Звертаю увагу, що відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльності Уповноваженого з метою протидії передбачають відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт за результатами відвідування державної установи «Вільнянська установа виконання покарань (№ 11)» на 18 арк. в 1 прим.

**Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ